

TWENTY

— 20 jaar durven en doen in vogelvlucht —

↑
TOINE
HABETS

Drie generaties
ondernemers

ISABEL →
CORNE

← **RUDY**
DEKEYSER

 PMV
DOE- EN DURFBEDRIJF

“

In deze tijden waarin de nood aan interdisciplinaire kennisontwikkeling een gegeven is, is PMV een partner in transdisciplinariteit, waarbij niet enkel kennisgrenzen overstegen worden, maar ook sectorgrenzen tussen de academische wereld, de ondernemerswereld en de investeringswereld. Aldus is PMV voor KU Leuven Research & Development een sterke, vakkundige partner die mee de schouders zet onder de succesvolle implementatie van wetenschappelijke kennisdoorbraken. Veel dus om beloftevol uit te kijken naar de komende decennia.

Koenraad Debackere
KU Leuven Research & Development

”

“

PMV was een 'geduldige' investeerder die van bij de beginjaren van argenx risicokapitaal verschaftte zodat we aan onze toekomst konden bouwen. Daarnaast was PMV een belangrijke partner tijdens onze notering op Euronext (2014) en NASDAQ (2017) die de nodige ruggeleuning gaf in risicovolle en uitdagende financieringsrondes. PMV is voor de Vlaamse biotechsector van groot belang om investeringsperiodes te overbruggen en financiële ondersteuning te blijven voorzien in startende en groeiende biotechbedrijven.

Tim Van Hauwermeiren
CEO Argenx

PMV is voor VIB een echte 'cornerstone-investeerder' in ons portfolio van start-ups in life sciences. Over de laatste 20 jaar van VIB's traject in pro-actieve start-upcreatie is PMV onze trouwste mede-investeerder en een echte sterkhouder voor onze portfoliobedrijven. Ondertussen heeft VIB reeds meer dan 30 start-ups in de life sciences opgericht. Bedrijven die werken aan de grote maatschappelijke uitdagingen van vandaag via nieuwe therapeutica, diagnostica, duurzame landbouwtoepassingen of voedselinnovaties. Een standvastige partner als PMV is cruciaal voor de slaagkansen van zulke start-ups.

Jérôme Van Biervliet, DVM, DACVIM, PhD
Managing Director VIB

“Laat mij voor de 20ste verjaardag enkele sleutelwoorden geven die voor mij de missie van PMV samenvatten, en waarbij de kracht zit in de combinaties: doen en durven, antwoorden op uitdagingen, kennis in de praktijk omzetten, performante structuren combineren met persoonlijke competenties, en vorm geven aan een welvarend Vlaanderen. Dat is het engagement dat PMV met de Vlamingen aanging en zal blijven aangaan.”

Koen Kennis, voorzitter PMV

“In 20 jaar tijd heeft PMV zichzelf op de kaart gezet als een trouwe en betrouwbare partner voor onze ondernemers en als motor voor onze Vlaamse welvaart. PMV is erin geslaagd om in sectoren als life sciences en biotech een expertise op te bouwen die vandaag in binnen- en buitenland gerespecteerd wordt en die ons Vlaams economisch weefsel mee vormgeeft. Daarnaast legde PMV, met projecten als Scholen van Morgen, Via-invest en het Vlaams sportinfrastructuurplan, de basis voor publiek-private samenwerking in Vlaanderen en speelde ze op het vlak van hernieuwbare energie een pioniersrol in onze regio. De voorbije jaren heeft PMV aan dat indrukwekkende palmares ook de rol van crisismanager toegevoegd. De coronacrisis stelde PMV en haar medewerkers voor een enorme uitdaging. Maar ze hebben die met verve doorstaan en de meerwaarde van PMV voor onze ondernemers en onze Vlaamse welvaart in de verf gezet.”

Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse regering
en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale
economie en Landbouw

“In de strijd om onze welvaart te vrijwaren en te laten groeien zijn innovatie en talent een paar scherpe pijlen op onze boog. Pijlen maken is niet voldoende, ze moeten ook doel treffen. En dat is de grote meerwaarde van een partij als PMV: hoe de wind ook draait of keert, hoe en wanneer de pijlen ook worden afgevuurd, de financiering om innovatie om te zetten in welvaart is cruciaal voor de Vlamingen van vandaag en morgen. Veel wordt gerealiseerd door privaat kapitaal, maar dat heeft soms andere prioriteiten, soms koudwatervrees of is soms te beperkt. PMV zorgt ervoor dat er op elk ogenblik expertise en financiering klaarstaan om innovatie om te zetten in welvaart. Zonder PMV, minder welvaart.”

Michel Casselman, algemeen manager PMV

“Ondernemen is denken in

Drie generaties ondernemers maken een stand van zaken op over het Vlaamse ondernemerslandschap. Hun conclusie: het gaat goed. Al zien ze ruimte voor verbetering: “Daag mensen nog meer uit om te ondernemen.”

Drie ondernemers, drie totaal andere trajecten. De benjamin aan tafel: **TOINE HABETS**, 24 jaar en oprichter van [Bubblydoo](#), een scale-up die kinderboeken en bordspellen personaliseert. Hij startte al met zijn onderneming toen hij nog studeerde. Helemaal anders ging het bij **ISABEL CORNE** (47): “Ik werkte lang in een corporate omgeving, twee jaar geleden waagde ik de sprong”. Die sprong is [Otra Solutions](#), een Europees digitaal platform voor de internationale wegtransportsector.

Ze krijgen het gezelschap van **RUDY DEKEYSER** (60), die zichzelf de vreemde eend in de bijt noemt: “Ik ben geen échte ondernemer”, klinkt het. Hij richtte in 1995 het VIB mee op, het [Vlaams Instituut voor Biotechnologie](#). Hij runt

dus geen eigen onderneming, maar is ondertussen wel een éminence grise als het over ondernemen gaat. Nu is Rudy hoofd van de ‘Health Economics Funds’ bij de succesvolle investeringsmaatschappij EQT en zit hij via die rol in tal van raden van bestuur van ondernemingen.

Hoe kijkt het drietal, met hun uiteenlopende ervaringen, naar het ondernemerslandschap in Vlaanderen?

Toine, Isabel en Rudy: wat waren jullie grootste uitdagingen tot nu toe als ondernemers?

ISABEL “Voor mij was dat een idee omzetten in iets concreets. Als ondernemer heb je voortdurend ideeën, maar dan heb je nog geen succesvolle businesscase uitgewerkt, laat staan het op een rendabele manier in de markt gezet. Ik vond het een uitdaging om aan te voelen wanneer je moet lanceren.

Wanneer is je oplossing ‘klaar’ genoeg om naar de markt te trekken? Bovendien moet je potentiële klanten overtuigen zonder dat je referenties hebt. Dat is niet simpel.”

TOINE “Dat is een herkenbaar gevoel. Voor onze personaliseerbare kinderboeken spraken we in het begin met een grote uitgeverij. Op dat moment hadden we net onze eerste vijftig boeken verkocht. Wij stelden voor aan de mensen van die uitgeverij om via onze software hun boeken te personaliseren. We kregen de reactie: ‘Probeer eerst maar

vijfhonderd boeken te verkopen’. Daar sta je dan. We besloten om het zelf te doen en met andere partijen samen te werken. Ondertussen verkopen we meer dan 20.000 gepersonaliseerde producten per jaar.”

RUDY “Voor mij is de grootste uitdaging het juiste team vinden, want ondernemen doe je nooit alleen. Je hebt de juiste mensen nodig op het juiste moment en die moet je weten te overtuigen om even enthousiast als jij ervoor te gaan.”

1 De goede ondernemer

Wat typeert een goede ondernemer? Bestaat er iets als 'de ondernemer'?

RUDY "Ik denk niet dat er een definitie bestaat voor 'de ondernemer'. Dat is anders dan bij topsporters. Zoek je een wielrenner, dan kan je die redelijk goed selecteren op basis van een aantal voorwaarden. Hoeveel wattage kunnen ze trappen? Wat is hun lichaamsbouw? Hoe zit het met hun spiervezels? Dat is een duidelijke checklist. Zo'n checklist bestaat niet voor ondernemers. Natuurlijk zijn er een aantal zaken die bij de meeste ondernemers terugkeren. Zo denken ondernemers niet in problemen, maar in oplossingen, hebben ze vaak een goed gevoel voor timing en durven ze risico's nemen."

TOINE "Risico's moet je zeker nemen,

maar je moet vooral keuzes maken. Ik ben vrij risicoavers van nature, maar door een sterke strategie uit te werken en zo veel mogelijk te meten, kan je de risico verminderen. Soms is het zelfs verstandig om snel meerdere opties te testen om zo te weten in welk plan het meeste potentieel zit."

ISABEL "Ik denk dat het ook typisch voor ondernemers is om zichzelf in vraag te durven stellen en zichzelf te durven heruitvinden. Durven afwijken van je vooropgestelde pad, want dat moet je vaak doen. Een goede co-founder hebben helpt natuurlijk."

Zijn dat dingen die je kan leren?

RUDY "Ik denk dat veel ondernemers zo geboren zijn. Sommige mensen zijn van nature

zo ondernemend, dat ze bijna niet anders kunnen dan een zaak oprichten. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we mensen die van nature geen rasondernemers zijn, niet kunnen stimuleren. Soms is een klein duwtje bij jonge mensen voldoende."

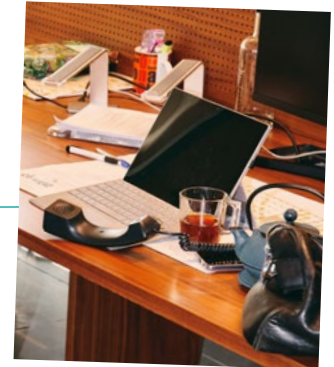
TOINE "Ik ben het daar niet helemaal mee eens. Ik geloof niet dat ondernemen aangeboren is, maar wel dat je het kan leren. En dat je de capaciteiten die je ervoor nodig hebt, kunt ontwikkelen. Maar je omgeving moet je wel stimuleren en dat het liefst zo vroeg mogelijk."

ISABEL "Bepaalde capaciteiten zitten gewoon in je. Het lef hebben om iets te lanceren, bijvoorbeeld, dat heeft niet iedereen. Er zijn zo veel mensen met ideeën, maar zo weinig mensen die het ook durven uitvoeren. Dat kan je niet leren."

RUDY "Als je opgroeit in een omgeving waar je ouders je stimuleren, is dat anders. Maar

de meeste ouders stimuleren hun kinderen niet om risico's te nemen. Ik ga bijvoorbeeld regelmatig met mijn kleinkinderen naar een speeltuin. Daar hoor je ouders voortdurend roepen: 'Voorzichtig. Pas op. Neen, niet daarop spelen'. Ik stimuleer mijn kleinkinderen net om overal op te klauteren. Natuurlijk sta ik onder het klimtoestel zodat ik ze kan opvangen als ze vallen."

TOINE "Dat is net wat ik bedoel. Dat zijn aangeleerde dingen. Net zoals je kan leren om te tekenen. Als je als kind aangemoedigd wordt om te tekenen en je bent gemotiveerd om je steeds te verbeteren, dan kan je na enkele jaren ongelooflijk goed tekenen."

Toine Habets

24 jaar

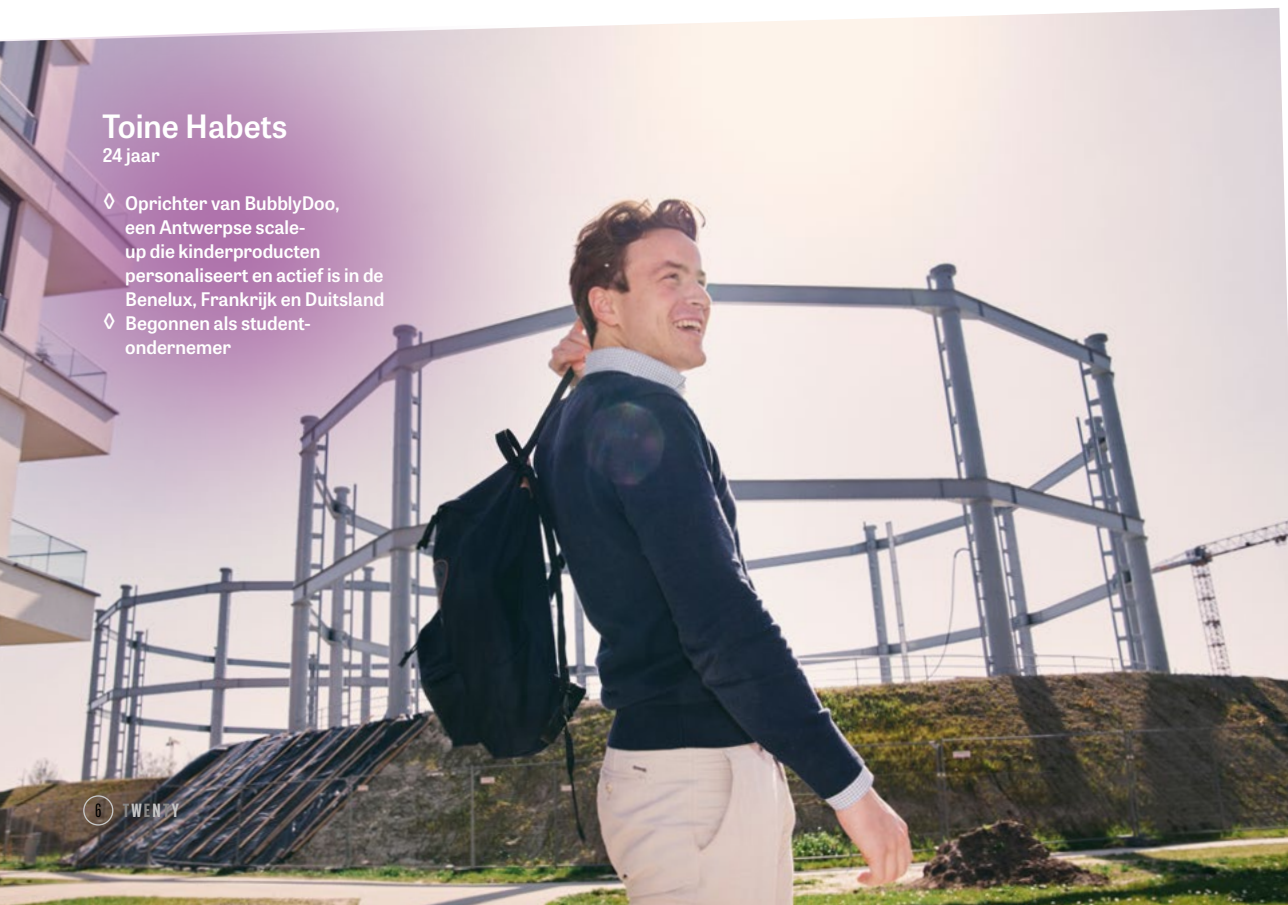
- ♦ Oprichter van BubblyDoo, een Antwerpse scale-up die kinderproducten personaliseert en actief is in de Benelux, Frankrijk en Duitsland
- ♦ Begonnen als student-ondernemer

2 Ondernemen in Vlaanderen

Is de Vlaamse grond vruchtbaar genoeg voor ondernemers?

ISABEL "Dat denk ik wel. Er is veel talent en kapitaal in Vlaanderen en ondernemers zijn nog nooit zo goed ondersteund geweest als nu. De uitdaging zit in de omvang van de afzetmarkt. Omdat die in Vlaanderen zeer beperkt is, moet je snel naar het buitenland trekken. In de Verenigde Staten is de thuismarkt heel groot, waardoor je niet meteen moet opschalen. Bovendien zitten we met een bijzonder hoge loonkost, wat toptalenten in ons land aantrekken en houden niet simpel maakt."

RUDY "Vandaag is het ondernemersklimaat in België beter dan pakweg tien of zelfs vijf jaar geleden, maar er zijn nog verbeterpunten. We zouden jonge mensen nog meer moeten uitdagen om te ondernemen. De ondernemersmentaliteit zit er nog te weinig in."

Isabel Corne

47 jaar

- ♦ Medeoprichter van Otra Solutions, een Europees digitaal platform dat de internationale wegtransportsector een oplossing moet bieden
- ♦ Heeft jaren in loondienst in een corporate omgeving gewerkt, tot ze in 2020 Otra lanceerde en ondernemer werd

goed idee. Ik weet niet hoe het dertig jaar geleden was – ik was er niet bij – maar nu kan je gemakkelijk contact opnemen met iemand op LinkedIn om gewoon eens te polsen of die jouw idee goed vindt. Het is zo eenvoudig.”

RUDY “Als je tegenwoordig een goed idee hebt en de juiste mensen om je heen verzamelt, dan vind je per definitie geld om ermee aan de slag te gaan. Als je als ondernemer vandaag geen geld vindt, is je plan hoogstwaarschijnlijk niet goed genoeg.”

ISABEL “Het voordeel om vandaag te ondernemen, is dat je voor de hele wereld zichtbaar bent en je onmiddellijk op een internationale markt speelt. Dat is helaas ook meteen een nadeel. Als je meteen zichtbaar bent voor mogelijke klanten, ben je dat ook voor de concurrent. Vroeger kon je langer onder de radar blijven, nu moet je sneller reageren.”

In Vlaanderen staan een aantal sectoren heel sterk. De biotechnologie bijvoorbeeld.

RUDY “Dat klopt, maar dat is ook niet vanzelf gekomen. Het is een inspanning van vele jaren en vele mensen geweest, in combinatie

met de juiste stimuli van de overheid. Toen ik in 1995 VIB mee opstartte, was dat in opdracht van Luc Vandenbrande, de toenmalige minister-president van de Vlaamse regering. Die wilde de biotech in Vlaanderen stimuleren en voorzag duurzame steun.”

TOINE “Eigenlijk heb je niet bijster veel nodig. Je hebt geld, een gezonde portie werk-lust en de juiste mensen nodig.”

RUDY “En stimulerend beleid.”

Is dat model van de biotech kopieerbaar voor andere sectoren?

RUDY “Absoluut, maar je moet dat implementeren in een pionierende sector. Stel dat je dat nu wil proberen voor de e-commerce, dan

zal dat waarschijnlijk niet lukken. Daar is het al te laat voor. Je moet echt kijken naar domeinen die nu opkomen. Als de overheid daar geld in investeert en je vindt de juiste mensen met de juiste ideeën, dan kan je een hele industrie boosten voor de komende vijftig jaar.”

Waarom doen we dat dan niet nog meer?

RUDY “Omdat het voor politici moeilijk is om op zo'n lange termijn te investeren. Als je nu investeert in een ontploppende sector, zie je daar de eerste jaren nog geen resultaten van. Dat volgt misschien pas binnen tien jaar.”

3

PMV & ondernemers

Worden ondernemers dan onvoldoende ondersteund?

ISABEL “Dat denk ik niet. Er zijn veel steunmaatregelen vanuit de overheden, maar als ondernemer zie je al snel het bos door de bomen niet meer. Vaak is het een heuse zoektocht waar je heen kan. Gelukkig zijn er instellingen als PMV, die je niet alleen financieel begeleiden, maar ook met je meedenken.”

Hoe belangrijk is PMV voor Vlaamse ondernemers?

RUDY “PMV heeft een brede rol. Ze maken

Rudy Dekeyser

60 jaar

- ♦ Medeoprichter van VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie) in 1995, waar hij 17 jaar algemeen directeur was
- ♦ Is nu hoofd van de 'Health Economics Funds' bij investeringsmaatschappij EQT

Hoe pak je dat aan?

TOINE “Door dat meer te stimuleren aan de universiteiten en hogescholen. Die nemen al initiatieven, maar de ondernemersmentaliteit is nog niet doorgesijpeld tot in de faculteiten. Als je bijvoorbeeld een stage moet volgen, mag dat niet in je eigen bedrijf. Een van onze co-founders, de grafische vormgeefster van BubblyDoo, moest stage volgen bij een ander bedrijf, terwijl ze bij ons zelf dag in dag uit kinderboeken illustreerde en de website vormgaf. Dat is toch belachelijk?”

Is het moeilijker om te ondernemen anno 2022 dan pakweg dertig jaar geleden?

TOINE “Vandaag geraak je heel ver met een

“Ondernemers denken niet in problemen maar in oplossingen.”

leningen beschikbaar en ondersteunen vanaf de opstart tot de scale-up. Ze zijn flexibel en ondernemend en denken mee over hoe de wereld evolueert. Dankzij die mentaliteit hebben we samen met PMV ook al belangrijke biotechspelers uit het buitenland naar Vlaanderen kunnen halen. Dat komt natuurlijk ook omdat zij in hun strategie niet alleen rekening moeten houden met het rendement van hun investering. Met de overheid als enige aandeelhouder kan PMV ook rekening houden met het grotere geheel en de maatschappelijke winst voor Vlaanderen.”

ISABEL “Absoluut. PMV stimuleert zo innovatie in Vlaanderen én zorgt ervoor dat de knowhow bij ons blijft. Door hoogrisicokapitaal vrij te maken voor start-ups, verlagen ze de drempel om te ondernemen. Dat creëert enorm veel mogelijkheden.”

TOINE “Het is knap om over generaties heen een rode draad te zien, namelijk dat er altijd mogelijkheden zijn om te verbeteren. De economie gaat soms een andere richting uit, maar zolang er ondernemers zijn, gaan we op termijn altijd vooruit.”

20 jaar maatschappelijke impact

20 jaar PMV, dat is ook 20 jaar maatschappelijke impact. Het was van meet af aan de opdracht van de Vlaamse investeringsmaatschappij om op een positieve manier het welzijn en de welvaart in Vlaanderen vooruit te stuwten. Maar lukt dat ook? En in welke domeinen?

PMV heeft een doel: maatschappelijke impact creëren. Om die impact inzichtelijk te maken, startte de Vlaamse investeringsmaatschappij ruim vier jaar geleden met concrete duurzaamheidsmeting en -rapportering. Sindsdien brengt ze in haar jaarverslag zo goed mogelijk in kaart welke impact de PMV-portefeuillebedrijven hebben op het milieu, op de maatschappij en op het vlak van goed bestuur. Ondertussen zijn heel wat overheden én private financiers mee in het verhaal van duurzame groei gestapt, wat PMV een grotere hefboom geeft om nog méér te realiseren. Uit de jaarlijkse analyse blijkt dat PMV vooral impact heeft op 4 van de 17 ontwikkelingsdoelstellingen die in 2015 werden aangenomen door de VN. Welke investeringen ondersteunen die ontwikkelingsdoelstellingen? Enkele voorbeelden.

1 Waardig werk en duurzame economische groei

Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.

HNST

De ecologische impact van jeans is enorm: de watervoetafdruk van teelt tot eindproduct is

gigantisch. Daarom maakte Tom Duhoux er zijn missie van om de properste jeans ter wereld te maken toen hij HNST oprichtte, van het Engelse woord honest (eerlijk). In plaats van 7.000 liter water gebruikt HNST maar 361 liter voor de productie van een jeansbroek. Dat lukt omdat de jeans gemaakt zijn van oude jeansbroeken en katoenafval. HNST wil een Europees merk worden. Het haalde daarvoor kapitaal op bij verschillende investeringsfondsen. Eerder maakte de start-up gebruik van een waarborg van PMV om haar bankfinanciering rond te krijgen.

2 Industrie, innovatie en infrastructuur

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.

AWT

De allereerste overdekte laadkade 'All Weather Terminal' (AWT) in de Gentse haven

wordt hoofdzakelijk gebruikt om afgewerkte staalrollen van ArcelorMittal Belgium op te slaan en te vershippen. Met de AWT kan dat voortaan 24 uur per dag, onafhankelijk van de weersomstandigheden. Goederenstromen kunnen daardoor nog efficiënter worden gebundeld, waardoor de logistieke mogelijk-

heden toenemen. De hogere verzendcapaciteit per schip spaart tot 25.000 vrachtwagentransporten uit per jaar waardoor de AWT een forse investering is in een meer duurzame logistiek. De terminal is eigendom van AWT GENT NV. Dat werd opgericht door PMV en het investeringsfonds EPICo dat PMV beheert samen met Rebel.

3 Duurzame steden en gemeenschappen

Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.

SLIM TURNHOUT

De voormalige sites van verpakkingsbedrijf Foresco en van staalconstructiebedrijf Atelfond, waarvoor in 2012 een brownfield-convenant werd afgesloten, krijgen in Turnhout een nieuwe toekomst. Zowel op sociaal als ecologisch vlak zet 'Slim Turnhout' nieuwe bakens uit. Er komen 700 woningen, aangevuld met kantoren, winkels, studentenkamers en een woonzorgcentrum. Uniek is dat Slim Turnhout via doorgedreven sociale innovatie wil komen tot een nieuw soort woonzorgzone waar de bewoners voor elkaar zorgen. Het geeft mensen de mogelijkheid om langer te blijven wonen in hun eigen woning en leidt tot lagere maatschappelijke kosten. Het hele project zal voorzien worden van een warmtenet waardoor het project bovendien een ecologisch duurzaam karakter krijgt. PMV zorgde voor een vernieuwende vorm van samenwerking tussen de publieke en de private grondeigenaren. PMV participeert in het kapitaal en verleende een achtergestelde lening.

4 Verantwoorde consumptie en productie

Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen.

PROTEALIS

Protealis, vorig jaar opgestart als spin-off van de onderzoeksinstituten VIB en ILVO, wil een betekenisvolle rol te spelen in de

verduurzaming van de landbouw. Met innovatieve veredelingsstechnieken en zaadcoatings wil het de referentie worden van nieuwe, goed presterende, lokale soja (en andere proteïnegewassen) en de Europese afhankelijkheid van soja-import verminderen. De maatschappelijke en ecologische vragen die dat oproept, zijn welbekend. Tegelijk kent onze samenleving een stijgende vraag naar lokale en duurzame plantaardige eiwitbronnen. Protealis kon bijna 12 miljoen euro startkapitaal ophalen, o.a. bij PMV.

PMV realiseerde op 20 jaar **241 miljoen** euro winst. Die werd opnieuw geïnvesteerd in de Vlaamse economie.

20 jaar PMV, dat is **2,06 miljard** aan investeringen.

Vandaag beheert PMV een portefeuille van **1,046 miljard** en heeft het een eigen vermogen van **1,5 miljard** euro. In 2002 startte PMV met een eigen vermogen van bijna **237 miljoen**.

20 inzichten voor ondernemers

Met 20 jaar ervaring op de teller weten ze bij PMV hoe ze ondernemers kunnen helpen bij de financiering van projecten. Wat kan jij doen om goed voorbereid je project vleugels te geven? De PMV-medewerkers delen met plezier hun tips.

1

"You only get one chance to make a first impression: die gouden regel geldt ook bij het ophalen van financiering. We kregen de afgelopen jaren regelmatig te maken met ondernemers die onvoorbereid bij PMV aankloppen: zonder businessplan, duidelijke strategie of afgebakende financieringsvraag... Mijn ervaring leert dat je er daarna nog maar moeilijk in slaagt om het investeringsteam te overtuigen. Goed voorbereide dossiers en ondernemers daarentegen geven de PMV-investeringsmanagers goesting om aan de slag te gaan. Die projecten hebben achteraf ook een veel grotere slaagkans."

Emmanuel Damman, business manager bedrijfsleningen

2

"Neem je een bedrijf over? Probeer de vorige eigenaar nog te betrekken, bijvoorbeeld onder de

vorm van een verkoperskrediet of vendor loan. Dat is een populaire vorm van betalingsuitstel waarbij je als koper een deel van de overnameprijs op termijn betaalt, onder de vorm van een lening. Zo'n vendor loan bewijst dat de overlater vertrouwen heeft in de nieuwe eigenaar en dat het om een gezonde zaak gaat. Bovendien is zo'n loan een goedkope manier om je eigen vermogen te verhogen en je krediet bij de bank te beperken. De verkoper blijft betrokken en kan bovendien rekenen op een rendement: win-win dus voor overnemer en overlater."

Ellen De Greve, kredietanalist

3

"Durf jezelf én je ondernemers-idee in vraag te stellen. Speel eens advocaat van de duivel. Is je unique selling proposition wel zo uniek? En je inschatting van de markt wel correct? Als ik een kredietaanvraag analyseer en daarvoor met de ondernemer overleg, neem ik vaak die rol op mij en stel ik zulke vragen of geef ik mijn bedenkingen mee. Soms is het de allereerste keer dat een ondernemer met die vraag of bedenking wordt geconfronteerd.

4

Dat leidt tot nieuwe inzichten."

Kristel Raes, supervisor kredietanalist

"Een ondernemer die zelf niet financieel sterk is, kan zich beter laten bijstaan door een boekhouder. Tegelijk is het heel belangrijk dat je als ondernemer ook zelf de cijfers probeert te begrijpen. We zien vaak dat ondernemers ons doorverwijzen naar hun boekhouder wanneer we vragen hebben over hun financieel plan. Dat is jammer, want als je geen inzicht hebt in je cijfers, kan je niks duurzaam opbouwen."

Ellen De Greve, kredietanalist

5

"Negatieve feedback is ook feedback waarmee je aan de slag kan."

Kristel Raes, supervisor kredietanalist

6

"Een doordacht en realistisch financieel plan, gesteund door een professioneel vastgoedteam, vormen de basisingrediënten voor succes."

Erwin Vrijens, hoofd vastgoed

7

"Zie ons als procesarchitecten. We creëren rechtszekerheid bij private partners waardoor ze bereid zijn bij te dragen aan het gewenste maatschappelijke rendement van een site."

Maarten Bettens, senior investeringsmanager vastgoed

8

"Ontwikkel enkel bezielde vastgoedprojecten waar je zelf ook wil wonen, werken en leven."

Mia Segaert, senior investeringsmanager vastgoed

9

"Enthousiasme werkt aanstekelijk, laat dat voelen in je businessplan."

Mia Segaert, senior investeringsmanager vastgoed

10

"Hou altijd rekening met een extra marge voor de inschatting van de bouwkosten in jouw financieel plan."

Mia Segaert, senior investeringsmanager vastgoed

11

"Sta even stil bij de voornaamste risico's van je project: hoe pak je ze aan? En maak vervolgens een plan B."

Steven Adons, principal investment manager vastgoed

12

"Communiceer altijd transparant met je financiers. Hoe meer vertrouwen je ze geeft, hoe meer vertrouwen je als ondernemer krijgt."

Bertrand Van Regemortel, senior investeringsmanager vastgoed

13

"Twee factoren zijn bijzonder belangrijk om je teamleden te motiveren: succes en plezier. Als mensen het gevoel hebben succesvol te zijn en deel te zijn van een succesverhaal, dan

bruist de energie automatisch. Idem met plezier beleven aan wat je doet. Als je team elke dag mag doen wat het graag doet, dan is ze niet te stoppen. Uiteraard verloopt je parcours niet van succes naar succes en heeft elke job minder leuke kantjes, maar bewaak de verhoudingen en zorg ervoor dat de balans naar de juiste kant overhelt."

Michel Casselman,
algemeen manager

14

"In heel wat dossiers zien we dat ondernemers (of co-investeerders) bepaalde zaken in het onderhandelingsproces niet altijd tijdig doorspreken. 'We zullen wel zien' wordt dan makkelijk gezegd. Nochtans zijn het vaak punten waarover de partijen het grondig oneens kunnen zijn. Als je het te lang uitstelt om elkaar recht in de ogen te kijken en 'moeilijke' onderhandelingspunten uit te klaren, dan worden contracten getekend die achteraf niet werkbaar blijken of waar onduidelijkheid over rijst... En eenmaal getekend, is het veel moeilijker om nog te onderhandelen. Behandel dus tijdig en grondig de moeilijke punten."

Elke Van de Walle,
groepsmanager juridische zaken

15

"Let op voor onderkapitalisatie. Het is normaal voor een start-up om opstartverliezen te hebben. Zorg er wel voor dat die gefinancierd zijn met kapitaal en niet met schulden. De verliezen gaan anders het eigen vermogen van je vennootschap volledig

oppeuzelen, waardoor je bedrijf binnen de kortste keren in de problemen raakt."

Roald Borré,
groepsmanager risicokapitaal

16

"Zoek naar de juiste aandeelhouders, investeerders en schuldverschaffers. Kies voor partijen die de middelen hebben en bereid zijn om je bedrijf ook op langere termijn te ondersteunen. Dat neemt later veel zorgen weg."

Roald Borré,
groepsmanager risicokapitaal

17

"Kijk naar de juiste financieringsmix. Ondernemers proberen verwatering in de meeste gevallen te vermijden, met een volledig scheefgetrokken balans als resultaat. Op termijn leidt dat enkel tot financieringsproblemen."

Roald Borré,
groepsmanager risicokapitaal

"Zorg voor een beperkte cap table (aandeelhouderstabel). Geen enkele professionele investeerder ziet graag een aandeelhouders-tabel met 30 lijnen. Denk altijd verder dan de huidige ronde als je investeerders aantrekt."

Roald Borré,
groepsmanager risicokapitaal

19

"Toon ambitie, maar blijf realistisch. Niemand gelooft in bomen die tot in de lucht groeien. Er bestaan maar heel weinig businessmodellen die zonder kosten op korte termijn miljeonen omzet en EBITDA opleveren."

Roald Borré,
groepsmanager risicokapitaal

20

"Verkopen laten dikwijls langer op zich wachten dan voorzien, kosten lopen hoger op dan geanticipeerd, of voor een project zijn er toch meer investeringen nodig dan verwacht... Als je dan geen buffer hebt in je financieel plan, kom je in heel moeilijke discussies terecht met je financiers. Daarom raad ik ondernemers steeds aan om wat ruimte open te laten in het gebruik van bankfinanciering, bijvoorbeeld door meer kapitaal inbreng te voorzien of een achtergestelde lening op te nemen. Maak een kapitaalronde voldoende groot. Nadien kun je focussen op de ontwikkeling van je business en niet zozeer op de zoektocht naar extra geld - dat compenseert ruimschoots de verwatering in aandelenpercentage."

Filip Lacquet,
groepsmanager bedrijfsfinanciering

“

Ondernemen zit diep ingeworteld in het DNA van KBC. Net als voor PMV is ondernemerschap stimuleren en koesteren de rode draad doorheen onze activiteiten: we zijn ontstaan en gegroeid door en voor ondernemers. De voorbije jaren hebben we vanuit KBC op verschillende vlakken samengewerkt met PMV om de groei van de activiteiten van onze Vlaamse bedrijven te ondersteunen. Ik ben ervan overtuigd dat PMV ook de komende jaren een belangrijke rol kan en zal spelen in de nodige transitie van onze bedrijven naar een duurzame toekomst. Haar sterk team en opgebouwde ervaring vormen alvast de ideale basis om onze economie ook de komende jaren een boost te geven.

Johan Thijs
CEO KBC Group

“

De eerste jaren leefden we nog wat dichter bij mekaar, een beetje zoals broers of zussen onder een dak. Vandaag misschien meer als volwassen neven & nichten... Maar we weten verrekt goed als puntje bij paaltje komt wat we samen kunnen doen. Niet enkel vroeger voor biotech en de ARKIV's hadden we joint-ventures, ook vandaag komen onze professionals elkaar tegen bij belangrijke investeringen zoals Itineris ... Geregeld consulteren we elkaar: hoe pakken we iets aan, een referentiecheck, een brainstorm bij een minister, een doorverwijzing. Of gewoon eens bijpraten. Het geeft Gimv, dat intussen Europees doorgroeide maar in Vlaanderen verankerd is, de wetenschap dat rondom die verankering teams aanwezig zijn die altijd de telefoon opnemen en altijd bereid zijn in dialoog te gaan.

Koen Dejonckheere
CEO Gimv

”

De voorbije 20 jaar speelde PMV een cruciale rol bij de financiering van de Vlaamse zelfstandige ondernemer. Een aantal voorbeelden? UNIZO vroeg in de vorige eeuw nog de invoering van een lening van vrienden en familie voor Vlaamse ondernemers, naar Nederlands model (Tante Agaath-regeling). PMV ontwikkelde daarop de vriendenlening die ondertussen evolueerde tot de huidige erg succesvolle Winwinlening. Tweede voorbeeld: bij de regionalisering van het federale Participatiefonds in 2014 zorgde PMV op een goede manier voor continuïteit van de achtergestelde leningen Startlening en Cofinanciering in Vlaanderen. En nog vers in het geheugen: knappe financiële ondersteuning bij de covidcrisis met o.a. de coronalening. PMV zorgt voor het verschil in financiering van ondernemers in Vlaanderen.

Danny Van Assche
Gedelegeerd bestuurder Unizo

20 jaar PMV, een terugblik

Het Vlaams parlement stemt het PMV-decreet dat een volwaardige investeringsmaatschappij in de steigers zet. Op 1 januari 2002 start **Marcel Van Handenhoven** als operationeel manager met **Clair Ysebaert** als voorzitter. Later dat jaar wordt Karel Bosman financieel controller en Bart De Smet investeringsmanager. In oktober 2002 treedt **Werner Decrem** in dienst als investeringsmanager.

6 JULI 2001

Het decreet treedt in werking. Maatschappelijk kapitaal in 2002: **23,8 miljoen euro**. Aantal personeelsleden in 2002: **8**.

27 JANUARI 2002

21 juni 2002. Opstart project Activeren Risicokapitaal Vlaanderen (ARKV).

19 juli 2002. Oprichting kno-financieringsagentschap met project FIGARO (financiering en garanties voor ondernemingen).

JUNI-JULI 2002

2003 – BEZOEK FRANK DE WINNE

8 juni 2005 Oprichting Arkimedesfonds.

29 april 2005 Oprichting Vlaams Innovatiefonds (Vinnof).

31 maart 2006 Oprichting Cultuurinvest, een investeringsfonds dat zich richt tot een specifieke groep dynamische ondernemers in de cultuurindustrie.

JAREN 2005 – 2007

1 MAART 2004

Overname beheer en uitvoerende taken van het Vlaams Waarborgfonds na goedkeuring **Waarborgdecreet** en het Eerste & Tweede Waarborgbesluit. Het aantal personeelsleden stijgt naar 33.

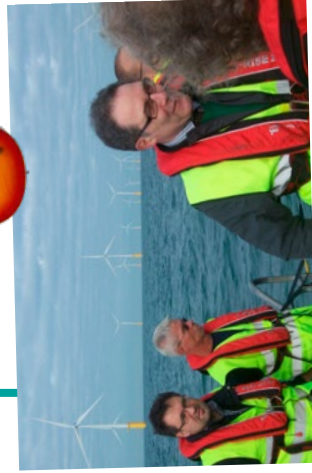

2006 – DE RAAD VAN BESTUUR

Op 22 november 2010 wordt het **Vlaams Administratief Centrum (VAC)** Leuven opgeleverd. Op 9 december 2010 opent zeewindmolenpark Belwind met onder andere PMV als aandeelhouder.

+ 2010

Op initiatief van de Vlaamse regering gaat PMV van start met een nieuw risicokapitaalfonds van 200 miljoen euro: **TINA (Transformatie, Innovatie en Acceleratie)** – het biedt financiering aan om innovatieprojecten met strategisch potentieel versterkt en versneld naar de markt te brengen.

2011 – BEZOEK WIND MOLENPARK BELWIND

2011 – 10 JAAR PMV

24 NOVEMBER 2011

De eerste investering van het PMF Infrastructure Fund is in Storm Holding, een exploitant van windmolenparken op land.

1 JULI 2014

De Vlaamse activiteiten van het federale Participatiefonds worden geïntegreerd in de PMV-werking.

PMV Lanceert in samenwerking met de familiale groep Capital@rent het investeringsfonds **Mezzanine Partners 1**. Het is het eerste fonds in Vlaanderen dat zich uitsluitend toelegt op mezzaninefinanciering.

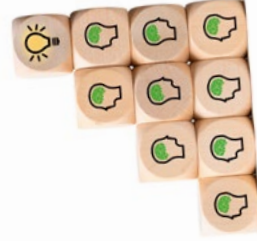
NOVEMBER 2013

PMV treedt toe tot het aandeelhouderschap van **Argenx**, een biofarmaceutisch bedrijf dat een nieuwe klasse van geneesmiddelen ontwikkelt, gebaseerd op antistoffen die voorkomen bij lams.

19 MEI 2015

Het mandaat vervalt van PMV-oprichter en -voorzitter van het eerste uur Clair Ysebaert. **Koen Kennis** wordt voorzitter. Ondertussen telt PMV 69 personeelsleden.

BEGIN 2014

2019 Opstart Belgian Growth Fund waarvoor PMV een adviesmandaat verkrijgt.

2018 – CEO-EVENT

13 OKTOBER 2019

Voor het eerst in meer dan vijftien jaar wandelt er een massa volk door de gerenoveerde **Antwerpse Handelsbeurs**, een primeur voor de deelnemers van de allereerste Urban Walk Antwerpen. PMV financiert de herbestemming en wist andere partijen te verzamelen voor het ambitieuze project.

2015 – NIEUWJAARSRECEPTIE PMV

14 DECEMBER 2020

Vlaams minister van Economie Hilde Crevits en PMV lanceren samen met een consortium van sterke financiële partners het **Welvaartsfonds**, een onderdeel van het herstelplan voor onze economie. Het is bedoeld voor bedrijven die door de coronacrisis in moeilijkheden zijn gekomen en voor ondernemingen die in de pandemie een opportuniteit zien en versneld willen groeien.

PMV beslist om de terugbetaling van financiering aan haar portefeuillebedrijven tijdelijk op te schorten, een onderdeel van een pakket aan maatregelen dat de Vlaamse overheid via PMV op het getouw zette om ondernemingen door de coronacrisis te loodsen.

20 MAART 2020

7 JUNI 2021

Algemeen manager Michel Casselman maakt deel uit van de Steering Board die toeziet op de uitvoering van het **InvestEU-programme** en de implementerende partners strategisch en operationeel begeleidt. Op 17 december 2021 kreeg PMV na een 'pillar assessment' om Europese fondsen te mogen managen, groen licht om een rol te spelen in dit InvestEU-programma. Dat heeft tot doel om Europa duurzamer, veerkrachtiger en beter voorbereid te maken op de uitdagingen en kansen van de groene en digitale transitie.

2022

Aantal personeels-
leden vandaag: 156

20 jaar aan bekende producten

Wie zijn de doeners en durvers die hun dromen konden realiseren met de financiering door PMV? Deze producten en diensten vonden al hun weg naar de consument. Eén ding is duidelijk: aan ideeën, talent en visie is er geen gebrek in Vlaanderen!

Chocolate Nation

Wil je deze zomer met je kinderen zandkastelen bouwen? Dat kan nu ook met chocolade zandkastelen van Chocolate Nation. Of wat dacht je van een waterijsje in de vorm van een chocoladereep? Je ontdekt ze in het chocolademuseum in Antwerpen of in de webshop.

www.chocolatenationshop.be

Ellio

De innovatieve speed pedelecs van Ellio zijn op en top ontwikkeld en made in Belgium. Missie van oprichters Tomas en Jorrit, die in 2020 hun eerste model op de markt brachten: de beste speed pedelec ter wereld maken en zo automobilisten overtuigen de switch te maken.

www.rideellio.com

Seefbier

Wat begon als een passieproject – de zoektocht naar het originele recept van het middeleeuwse Antwerpse seefbier – leidde tot de oprichting van de Antwerpse Brouw Compagnie in 2018. Een onafhankelijke lokale brouwerij, die met haar bieren al meermaals in de prijzen is gevallen.

www.seef.be

Balls & Glory

10 jaar geleden opende chef Wim Ballieu zijn eerste restaurant in Gent. Intussen telt de keten zes vestigingen, won ze prijzen voor het meest innovatieve restaurant-concept en beste retailconcept van België. En de innovatie stopt niet. Wim komt met gloednieuwe 'veg-te-balls', 100% vegan gevulde 'gehakt'ballen met een krokant korstje.

www.ballsglory.be

SELF

Deze Belgische lijn van natuurlijke en beschermende verzorgingsproducten is het geesteskind van klinisch psychologe Isabelle Ule-naers, die ze ontwikkelde voor haar dochtertje die leed aan een zware vorm van eczeem. De gewone huidverzorgingsmerken brachten geen verlichting, dus koos Isabelle voor een 100 procent natuurlijke en vegan aanpak. De pure producten staan voor een heerlijk moment van SELF-time.

naturalself.eu

Pajottenlander

Het bekende biologische sappenmerk gaat al terug tot 1987. In de loop der jaren breidde het gamma uit tot 35 smaken in kleine en grote flessen. Daar zitten ook originele smaakcombinaties tussen zoals appel-gember. Elke drank blijft trouw aan de missie: gemaakt met perfect traceerbare biologische grondstoffen, goed dus voor mens en milieu. De nieuwste telg is de Krachtdrank, een gezonde drank voor betere sportprestaties.

www.pajottenlander.be

Morrow

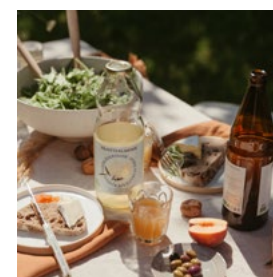
De eerste elektronische multifocale bril: de 3D-geprinte Autofocals van Morrow. Dankzij de integratie van innovatieve technologie, lossen de autofocale brillen alle problemen van een multifocale bril op. Met een druk op de knop verander je van sterkte en lens. Het vroeg vijf jaar van onderzoek, ontwikkeling en finetunen, maar pioniers Jelle De Smet en Paul Marchal mogen trots zijn op hun creatie, waarmee ze na België ook de rest van Europa willen veroveren.

morroweyewear.com

Ritchie

De natuurlijke limonades van het Belgische frisdrankmerk Ritchie krijgen dan wel een nostalgische vintage verpakking, in het flesje zit pure innovatie. Door te kiezen voor 100 procent natuurlijke ingrediënten zonder bewaarmiddelen, en door de verfrissende ingrediëntencombinaties. Die zin voor innovatie leidde onder meer tot de Ritchie cola, de eerste Belgische natuurlijke cola zonder fosforzuur en karamel.

www.drinkritchie.com

KAAI

Luxueus én functioneel, daar hebben de minimalistische handtassen van KAAI een patent op. Ontworpen door vrouwen voor vrouwen, en dat merk je aan de praktische indeling van de binnenzijde, gematcht met een buitenzijde van handgemaakt Italiaans leer die tegen een stootje kan. Dankzij een innovatieve technologie die de tas beschermt tegen krassen, water en UV-straling. Topkwaliteit van Antwerpse bodem.

shop.kaai.eu

Choco Yoco

Choco is lekker, maar ook ongezond. En dat terwijl we gezonder willen leven. Om weer schuldenvrij van een boterham met choco te genieten, is er nu Chocoyoco, de eerste chocopasta met Nutri-Score A. Met een pak minder ongezonde vetten en suiker. En met een lage ecologische voetafdruk want 100% in België gemaakt.

www.chocoyoco.be

Gimber

De gembersmaak zet je misschien op het verkeerde been, maar Gimber is een op en top Belgische uitvinding. Ontstaan in de keuken van Dimitri, producent van animatieseries, toen die zocht naar een lekker alcoholvrij alternatief voor het eeuwige wijntje. De pittige non-alcoholische drank is 100% natuurlijk, biologisch en een mix van pure ingrediënten, met gember in een vedettenrol.

gimber.com

Nomige

Baanbrekend: zo kan je de aanpak van het Belgische scincaremerk Nomige gerust noemen. Op basis van hun DNA en levensstijl krijgen klanten gepersonaliseerde huidverzorgingsproducten op maat aangeboden. Die persoonlijke aanpak is uniek.

www.nomige.com

Mknives

Ambachtsman Sander Miesse vindt er geen doekjes om: hij wil de beste keukenmessen produceren, de beste vriend van elke chef. Gestart in 2014, breidde zijn gamma handgemaakte koksmessen uit tot een knappe collectie, waar je naar eigen zeggen zelfs een haartje mee kan splitsen.

www.mknives.eu

Loop

Gevoelig voor lawaai? Dan vormen de stylish oordoppen van het Antwerpse Loop misschien wel de oplossing. Vrienden Maarten Bodewes en Dimitri O liepen allebei tinnitus op tijdens het uitgaan. Om van die vervelende pieptoon af te raken, sloegen ze de handen in elkaar en Loop was geboren. Sinds de oprichting eind 2016 kende hun bedrijf een sterke groei, met hubs in Amsterdam, New York en Shenzhen (China).

www.loopearplugs.com

Komrads

Slow fashion sneakers met zero-impact: daar staat het Belgische sneakermerk Komrads voor. De voorbije jaren koos het merk voor een circulaire en duurzame productie van hun nieuwe en iconische collecties. De Komrads APLS bijvoorbeeld, gelanceerd in 2019, zijn helemaal vegan want gemaakt van appel-leer. Hoe cool is dat!

komrads.world

HNST

De meest duurzame jeans ter wereld maken aan de prijs van een standaardjeans, dat is de ambitie van het eigentijdse jeansmerk HNST ('honest'). De modesector is een van de meest vervuilende ter wereld. Met HNST wil oprichter Tom Duhoux, een ingenieur met een passie voor duurzaamheid en circulaire businessmodellen, tonen dat het anders kan. En moet.

www.letsbehonest.eu

Souvenir

Souvenir is het Gentse sterrenrestaurant van de IJslandse chef Vilhjalmur Sigurdson en zijn vrouw Joke Michiel. Groenten en vis zijn de sterren van de keuken. De groenten worden lokaal, duurzaam en eerlijk geteeld. Voor het beste uit de zee werkt de chef samen met enkele vaste vissers. Het levert een Scandinavisch getinte keuken op met verrassende smaaksensaties, verfijnd en toch robuust.

souvenir.gent/nl

Slow Cabins

Het concept van Slow Cabins speelt helemaal in op de trend van duurzaam genieten in de natuur om even te ontsnappen aan de dagelijkse ratrace. Het leuke aan de Slow Cabins is de geheime locaties van de houten cabins. Hét ideale verrassingsuitje dus.

De minimalistische, maar toch luxe-ze cabins zijn 100 procent zelfvoorzienend, duurzaam en in harmonie met hun omgeving. Je doucht er met gefilterd regenwater en kookt er op zonne-energie.

www.slowcabins.be

Filoes

Een makkelijke dagelijkse portie gezond, daar staan de koudgeperste fruit- en groentensappen en ijsjes van Filoes voor. Door de biologische groenten en fruit op de dag van de oogst te persen en in te vriezen blijft al het goede bewaard. Filoes is opgericht door Thomas, die na een burn-out zichzelf opnieuw vond door gezonder te gaan leven. Zijn motto: take it smoothie!

filoes.be

“Ik geloof dat de volgende grote vernieuwingsgolf zich in de bouwsector zal afspelen”

“Talent is vandaag Vlaanderens grootste troef”, vindt visionair technologie-ondernemer en nexxworks-oprichter Peter Hinssen. Hij overschouwt de Vlaamse economie: vanwaar komen we en waar gaan we heen? Een gesprek over de digitaliseringsgolf, de erfenis van Lernout & Hauspie en de weg naar een fossielvrije toekomst.

In 1995 had Microsoft net zijn webbrowser Internet Explorer gelanceerd, toen de amper 26-jarige ingenieur Peter Hinssen met zijn internetagentschap e-COM van start ging. Drie jaar later verkocht hij zijn bedrijf, om meteen daarna een nieuwe start-up uit de grond te stampen. Een kwart eeuw later kan Hinssen terugblikken op een succesvolle carrière als techondernemer. Zijn boeken waren voor veel lezers een kompas in de vaak onregelende digitaliseringsgolf die over de samenleving spoelde. Al heel vroeg hield hij ons voor dat digitaal razendsnel het nieuwe normaal zou worden. Hij kreeg gelijk:

een leven zonder technologie is vandaag ondenkbaar.

Toen Peter Hinssen afstudeerde, was de Vlaamse economie nog ‘digibeeft’. “De meerderheid van de afgestudeerde ingenieurs wilde het liefst bij een bank, de post of de spoorwegen aan de slag”, zegt hij. “Het leven van veel zelfstandig ondernemers speelde zich af onder de kerktoeren. De digitalisering kwam tergend traag op gang. Daardoor bouwden we een structurele achterstand op ten opzichte van bijvoorbeeld buurland Nederland, met e-commercegiganten zoals bol.com en Coolblue.”

Het parcours dat de Vlaamse economie de voorbije twintig jaar aflegde, kon dus beter?

Peter Hinssen: “De evolutie kon sneller, al was ze toch enorm positief. We boekten grote vooruitgang bij het begeleiden van bedrijven, het stimuleren van starters en het beschik-

baar maken van kapitaal. Ondernemerschap en vernieuwing kregen zo een stevige duw in de rug. Ondernemingen werden geholpen om te groeien en op te schalen. Lang liepen we achter met start-ups en was er een groot gebrek aan durf. We hadden gewoon ook geen ervaring. Gedeeltelijk heeft dat te maken met onze volksaard; we waren nu eenmaal niet zo ondernemend als onze Nederlandse burens. Maar het kwam ook omdat bij ons de infrastructuur ontbrak om ondernemerschap te stimuleren. Ondertussen is dat omgeslagen.

Vandaag is er een kloeki investeringsmaatschappij als PMV, en zijn er talloos veel incubatoren die nieuwe bedrijven helpen starten en doorgroeien. Voor start-ups telt niet enkel geld, maar is ook begeleiding en coaching belangrijk. De laatste jaren kwam er naast het helpen opstarten, ook het opschalen van ondernemingen bij. Met durfkapitaal of venture capital en private equity of investeerders die buiten de beurs om rechtstreeks in bedrijven participeren. Twintig jaar geleden had zo goed als niemand bij ons daarvan gehoord."

U hebt het landschap van start-ups die hele tijd vanop de eerste rij gevolgd.

"Ja, ik doe dat al mijn hele leven. Ik leidde er zelf; nu begeleid ik ze. Ik was er getuige van hoe de mentaliteit bij veel jonge hoogopgeleiden veranderde. Vroeger droomden ze van zekerheid, vandaag willen ze hun eigen koers varen."

Toch niet alle start-ups groeien uit tot een succes?

"De meerderheid sneuvelt; tegelijkertijd is

zo'n start-up een schitterende leerervaring. Voor een ingenieur zoals ik gold twintig jaar geleden een MBA bij Vlerick als dé manier om je kennis over ondernemerschap bij te spijkeren. Nu geldt een eigen bedrijf uit de grond stampen als de beste leerschool. Zelfs als je dan faalt, leer je wellicht meer dan in twee jaar business school.

Natuurlijk moeten we oppassen dat we de digitalisering niet te veel romantiseren. Vroeger raakte iemand met een briljant idee lokaal aan de bak. Als hij zijn briljante idee nu googelt, volgt een koude douche: 'Oei, er zijn al 17 andere start-ups mee aan de slag, waaronder een Amerikaanse die honderd miljoen dollar ophaalde.' Maar misschien moeten we ons daar ook niet té hard door laten afschrikken. Want in het verleden bewezen we al meermaals dat we in staat zijn om van een startend bedrijf een groot succes te maken. Denk maar aan het biotechnologie-pionierswerk in de jaren tachtig van professor Marc Van Montagu. Hij bleef niet in zijn veilige universiteitslabo zitten, maar nam initiatief. In het buitenland waren ze jaloers op wat Van Montagu en zijn team vanuit de Universiteit Gent met hun spin-off Plant Genetic Systems (PGS) verwezenlijkten. PGS is hét begin van de biotech die vandaag zo succesvol is. In 1995 hield de Vlaamse regering het Biotech Fonds Vlaanderen boven de doopvont (nu overigens onderdeel van PMV), wat de perfecte omka-

"Nu geldt een eigen bedrijf uit de grond stampen als de beste leerschool. Zelfs als je dan faalt, leer je wellicht meer dan in twee jaar business school."

Wie is Peter Hinssen?

Peter Hinssen ('1969) is een van dé thought leaders als het gaat over innovatie en de impact van de digitale evolutie op maatschappij en economie. Hij is auteur van meerdere bestsellers en trekt de wereld rond als keynote speaker, op congressen maar ook bij bedrijven als Google en Apple. Een van zijn belangrijkste boeken, 'The New Normal', is vertaald in meerdere talen en verkocht wereldwijd meer dan 15.000 exemplaren. Hij is lesgever bij vermaarde instellingen als Londen Business School en MIT Sloan School of Management. Hinssen is daarnaast ook al meer dan twintig jaar ondernemer, met een lang traject van start-ups in de technologiesector achter zijn naam. Alles begon in 1995 toen hij e-COM oprichtte, dat later door Alcatel werd overgenomen. Zijn huidige bedrijf nexxworks helpt andere bedrijven innovatie te omarmen.

dering vormde voor de verdere uitbouw van die nieuwe revolutionaire sector."

In de jaren 1990 groeide het spraak-technologiebedrijf Lernout & Hauspie (L&H) in sneltreinvaart uit tot het vlaggenschip van de Vlaamse technologie. Tot het in 2001 roemloos ten onder ging. Zorgde dat débacle voor een rem op de expansie?

"Zonder twijfel. De impact van de neergang van L&H op de Vlaamse techsector was enorm. Begin 2000 richtte ik samen met anderen StreamCase op, een platform voor onlinevideo. Dat was vier jaar voor de lancering van YouTube. Een paar maanden na het faillissement van L&H moesten we geld ophalen. Ik herinner me hoe financiers

in Londen ons uitlachten: 'Een Belgisch technologiebedrijf!' L&H wierp ons minstens tien jaar terug in de tijd."

Dat hoofdstuk is nu wel volledig verteerd?

"Als ik met jonge ondernemers spreek, valt het me op dat ze nog nooit van Lernout & Hauspie gehoord hebben. (lacht) Dat duidt erop dat L&H inderdaad verteerd is. Heel Europa beleeft nu een technologierevival. Vroeger worstelden we met braindrain: toptalent ruilde België en Europa in voor de Verenigde Staten. De topwetenschappers van Silicon Valley waren Belgen. Als je hen vroeg: 'Keren jullie ooit terug?', was het antwoord: 'Why would we?' Talentvolle mensen willen vlees

aan het bot. Dat ontbrak hier. Nu niet meer: er hangt een positieve vibe."

Wat is onze grootste troef?

"Talent, alleen is er nog niet genoeg. Dit jaar studeren er aan de Gentse universiteit een vijftigtal ingenieurs computerwetenschappen af. That's it. Aan de richting ligt het niet: die is kwalitatief hoogstaand. Ons onderwijs-systeem is oké, alleen haken veel studenten af. Ingenieursstudies zijn nu eenmaal moeilijk en zwaar. Maar we zullen er toch alles aan moeten doen om het talent voldoende water te geven zodat het kan groeien."

Een van de grootste uitdagingen van onze tijd is de klimaatverandering. Is onze economie op weg fossielvrij te worden?

"We staan nog maar aan het begin. Natuurlijk investeren zeer veel ondernemingen volop in duurzaamheid. Ik twijfel er ook niet aan dat nogal wat ondernemers in de klimaatverandering nieuwe kansen zien of op nieuwe ideeën broeden. Maar de weg is lang. Zo staan we voor een reuzensprong in het

energiezuinig maken van woningen. Er zal op een totaal andere, ecologische manier gebouwd moeten worden. Vlaanderen kan daar het voortouw in nemen. Ik geloof écht dat de volgende vernieuwingsgolf zich in de bouwsector zal afspelen. De digitalisering was de voorbije twintig jaar de motor van de vernieuwing en werd het nieuwe normaal. Nu is het aan die andere manier van modulair bouwen, met isoleren, warmtepompen en zonnepanelen. Vlaanderen zit met zijn gerenommeerde bouwfirma's in een ideale uitgangspositie. Het is aan de overheid om die industrietaak

goed te begeleiden en stimuleren. Waarom bouwen we rond die stevige fundamenten geen community van start-ups die werken aan het wonen van de nabije toekomst?"

Vijftien jaar geleden leek waterstof onze wissel te zijn op een fossielvrije toekomst. Vandaag hebben batterijen en stekker-auto's dat pleit gewonnen?

"Ja, maar dat wil niet zeggen dat waterstof een verloren zaak is. Tot niet zo heel lang geleden leek kernenergie óók gedoemd te verdwijnen. Al denk ik niet dat waterstof iets voor het gewone huis-, tuin- en keukengebruik wordt; wél voor vrachtwagens, tractoren en schepen. Wij moeten dus inzetten op waterstof voor heavy duty. In de VS zal dat niet gebeuren, met hun voorlopig nog goedkope ontginning van schaliegas en -olie. China omarmde dan weer volledig de elektrische auto; in een stad als Shenzhen draait er geen enkele verbrandingsmotor meer. Daarom trekken wij, Europeanen, het best de kaart van waterstof."

C O L O F O N

PMV
Oude Graanmarkt 63
1000 Brussel

02/229 52 30
info@pmv.eu

Verantwoordelijk
uitgever
Michel Casselman

Redactie & Design
The Fat Lady

Fotografie
Joris Casaer

Druk
Perka

“

At the EIF our mission is to improve access to finance for European businesses. But achieving real impact on the ground depends on the partnerships that we strike across the continent. In Flanders, we have teamed up with PMV to channel financing to innovative entrepreneurs, businesses in the cultural and creative sectors, companies on a growth trajectory and most recently those affected by the economic fallout of the pandemic - with excellent results. In total, these efforts will make financing available to close to 4000 Flemish businesses.

Roger Havenith
Deputy Chief Executive of the EIF

Zowel bij Clear2pay, Itineris als bij Newtec heeft PMV zich steeds opgesteld als een waardevolle, loyale en gewaardeerde financiële partner. Vanuit Vlaanderen een succesvol technologiebedrijf uitbouwen dat wereldwijd actief is en zorgt voor lokale werkgelegenheid: het is bewezen dat het kan. Dankzij nieuwe 'second generation ondernemers' ben ik zeker dat er nog veel meer zullen volgen en dat PMV daarbij ook een belangrijke rol zal spelen. Proficiat met de laatste 20 jaar en laat ons nu al uitkijken naar de 10de Vlaamse Unicorn 😊

Jurgen Ingels
Techinvesteerder

In de voorbije 20 jaar heeft PMV zich als financiële en economische versneller op de kaart gezet. Maar ook in de volgende twintig jaar zal PMV een belangrijke rol blijven vervullen als gangmaker van de Twin Transition én verankeraar van de Vlaamse economie. Dat is niet enkel haar opdracht, maar moet de volgende twee decennia ook de kern van haar bestaan uitmaken. Samen voor gezonde groei!

Wouter De Geest
Voorzitter Voka, Vlaams netwerk van ondernemingen

”

DEME en PMV hebben al jarenlang een sterk en succesvol partnership. Mede dankzij dat partnership kunnen wij onze rol als pionier blijven vervullen. We delen dezelfde ambitieuze visie op innovatie. Zo gaat onze samenwerking in de energietransitie bijvoorbeeld al vele jaren terug en investeren we vandaag samen in een eerste groen waterstofproject in Vlaanderen. De expertise die DEME door projecten zoals deze op de thuismarkt kan opbouwen, is cruciaal voor onze verdere groei in het buitenland. Ook in onze milieutak is onze samenwerking al bijzonder succesvol gebleken, zoals bij het Blue Gate brownfield-project in Antwerpen en op de voormalige fabriekssite van Ford in Genk. Wij zijn ervan overtuigd dat we ook in de komende twintig jaar de krachten kunnen bundelen om samen bij te dragen aan de verdere groei van een duurzame economie in Vlaanderen.

Luc Vandenbulcke
CEO DEME Group

”

